

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та
екології**

**Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту
довкілля**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти

бакалавр

на тему: **Стратегічна екологічна оцінка
Стратегії розвитку Михайлівської сільської
територіальної громади Полтавського району
Полтавської області до 2027 року**

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньою програмою Екологія
спеціальності 101 Екологія
ступеня вищої освіти бакалавр
групи 101Екол_бд

Магда Андрій Анатолійович

Керівник: **Галицька Марина Анатоліївна**
к.с.-г.н., доцент

Рецензент: **Піщаленко Марина Анатоліївна,**
к.с.-г.н., доц.

Полтава – 2025 року

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології

Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля

Освітньо-професійна програма Екологія

Спеціальність 101 Екологія

Ступінь вищої освіти Бакалавр

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри екології,
збалансованого природокористування
та захисту довкілля,

професор _____ **Павло ПИСАРЕНКО**

« ____ » _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Магді Андрію Анатолійовичу

1. Тема роботи

Стратегічна екологічна оцінка Стратегії розвитку Михайлівської сільської територіальної громади Полтавського району Полтавської області до 2027 року

керівник роботи:

кандидат сільськогосподарських наук, доцент Галицька Марина Анатоліївна

затверджено наказом вищого навчального закладу

від « ____ » _____ 20__ року № ____

2. Строк подання здобувачем роботи

« ____ » _____ 20__ р.

3. Вихідні дані до роботи

Загальна характеристика об'єкта дослідження (Стратегії розвитку Михайлівської сільської територіальної громади до 2027 року). Природно-кліматична характеристика об'єкту дослідження. Опис поточного стану довкілля об'єкту дослідження. Опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності (реалізації Стратегії)

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) зміст та основні цілі Стратегії, та її зв'язок з іншими документами державного планування, характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено, характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу, SWOT-аналіз екологічної ситуації, характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу, екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного

планування, опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових, постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Графічні матеріали не використовували.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Економічний розділ (за необхідності)			

7. Дата видачі завдання « ____ » _____ 20 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір та затвердження теми роботи		
2	Складання та погодження розгорнутого плану та завдання на кваліфікаційну роботу		
3	Опрацювання літературних джерел		
4.	Збір вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи		
5.	Виконання теоретичного розділу роботу		
6	Виконання аналітичного розділу роботу		
7	Виконання спеціальних розділів		
8	Оформлення тексту роботи		
9	Попередній захист роботи на кафедрі		
10.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і пропозицій		
11.	Нормконтроль		
	Захист кваліфікаційної роботи		

Здобувач вищої освіти

_____ (підпис)

Андрій МАГДА

Керівник роботи

_____ (підпис)

Марина ГАЛИЦЬКА

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ	4
РОЗДІЛ 1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ МИХАЙЛІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ПОЛТАВСЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО 2027 РОКУ, ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	5
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО	10
РОЗДІЛ 3. ХАРАКТЕРИСТИКУ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ).....	31
3.1. SWOT- АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ	35
3.2 ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ.....	39
РОЗДІЛ 4 ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ).....	46
РОЗДІЛ 5. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ.....	49
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	57

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність роботи. Стратегія розвитку Михайлівської сільської територіальної громади до 2027 року (далі – Стратегія) зорієнтована на зміни внутрішньої організації життя населення, модернізацію об'єктів комунальної власності, створення сучасної системи управління громадою, дотримання в діяльності громади принципів сталого розвитку, підвищення якості життя, зміцнення конкурентних позицій на регіональному та національному рівнях.

Метою даної роботи стала розробка Звіту із Стратегічної екологічної оцінки проєкту ДДП - Стратегії розвитку Михайлівської сільської територіальної громади Полтавського району Полтавської області до 2027 року. *Об'єкт дослідження* – Стратегія розвитку Михайлівської сільської територіальної громади Полтавського району Полтавської області до 2027 року.

Методи досліджень: В основу методології дослідження покладено такі наукові методи: польового та лабораторного дослідження, ресурсного та цільового підходів; метод економіко-математичного моделювання; прогнозування, картографування; евристичні методи.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у виконанні аналізу впливу проєкту ДДП на різні компоненти навколишнього середовища та здоров'я населення, дотримання усіх вимог природоохоронного законодавства України, розробленні комплексу охоронних, захисних заходів та заходів зі зменшення можливого негативного впливу на довкілля, заходів з недопущення та попередження надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру.

Особистий внесок здобувача - у постановці і проведенні досліджень, виконанні експериментальної частини досліджень, узагальненні результатів.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота виконана на 56 сторінках машинописного тексту і складається із загальної характеристики, 5 розділів, висновків. Список використаної літератури налічує 43 найменувань.

РОЗДІЛ 1 ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ МИХАЙЛІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ПОЛТАВСЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО 2027 РОКУ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Концепцією формування Стратегії є імплементація екологічних імперативів у соціально-економічний розвиток Михайлівської сільської територіальної громади, що відповідає Основним засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року (затвердженої Законом України від 28.02.2019 № 2697-VIII). Розроблена Стратегія розвитку дає відповіді на ключові питання, що стоять перед громадою: забезпечення місцевого економічного розвитку та конкурентоспроможності громади, збереження її середовища, підвищення рівня комфортності, формування безпечного простору для життя та ведення бізнесу, стимулювання громадянської та підприємницької активності, розвиток власних продуктивних сил, модернізація інфраструктури, розширення пропозиції робочих місць. Мета Стратегії розвитку Михайлівської сільської ради полягає у вирішенні спільних проблем та реалізації спільних завдань щодо ефективного розвитку продуктивних сил громади, раціональне використання ресурсного потенціалу, створення комфортних умов життя населення, забезпечення екологічної безпеки та вдосконалення територіальної організації суспільства. Це досягається через спільну реалізацію інтересів влади, громади та бізнесу. Даний шлях вимагатиме реалізації пріоритетів у економічній та соціальній сферах із запровадженням чіткої взаємодії територіальної влади, бізнесу та активної громадськості.

Основними завданнями цього документу є досягнення довгострокових цілей сталого розвитку, підвищення конкурентоспроможності громади, доступності широкого спектра соціальних послуг, зростання добробуту та покращення рівня життя її жителів. Виходячи з цього, стратегічні цілі розвитку громади включають:

створення сприятливих умов для конкурентноспроможного економічного розвитку громади, розвиток безпечного та комфортного середовища проживання, надійне соціальне забезпечення населення громади.

Стратегія ґрунтується на аналізі прогностичних тенденцій розвитку економіки Михайлівської сільської територіальної громади та враховує: основні стратегічні напрямки та актуальні виклики соціально-економічного розвитку з урахуванням екологічних пріоритетів; вплив зовнішніх та внутрішніх чинників і ризиків; завдання і заходи економічної та соціальної політики влади на 2024 - 2027 роки; індикатори ефективності її реалізації та основні прогностичні показники економічного і соціального розвитку на плановий період. Тому у проєкті Стратегії враховано: 1) аналіз тенденцій соціально-економічного розвитку Михайлівської сільської територіальної громади; 2) сценарії розвитку територіальної громади до 2027 року; 3) стратегічні та операційні цілі розвитку територіальної громади; 4) основні завдання, заходи та механізми реалізації Стратегії розвитку Михайлівської сільської територіальної громади до 2027 року; 5) моніторинг і впровадження Стратегії територіальної громади.

У проєкті Стратегії визначено стратегічне бачення територіальної громади до 2027 року, відповідно до якої Михайлівська СТГ: впізнавана та приваблива територія півдня Полтавщини; інвестиційно приваблива територія з розвиненим малим і середнім екологічним підприємництвом; приваблива відпочинково-оздоровча територія регіону, що забезпечує туристів та гостей екологічно чистими ексклюзивними продуктами; громада, яка забезпечує добробут, комфорт та якісні послуги мешканцям, туристам та гостям.

Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку Михайлівської сільської територіальної громади Полтавського району Полтавської області до 2027 року* стратегічним цілям державної екологічної політики, визначених Основними засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030

року** (далі - стратегічні цілі державної екологічної політики), приведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Аналіз відповідності цілей Стратегії стратегічним цілям державної екологічної політики визначених «Основними засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року»

Пріоритетні напрямки Стратегії*	Цілі державної екологічної політики**				
	Ціль 1	Ціль 2	Ціль 3	Ціль 4	Ціль 5
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ГРОМАДИ	++	++	+	++	
<i>1.1 – Розвиток зон диверсифікації економічної активності</i>	+	++	+	+	
<i>1.2 – Пожвавлення економічної активності жінок</i>			+		
<i>1.3. - Створення відпочинково-оздоровчої зони півдня громади</i>	++	++	+	++	
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. ЯКІСНЕ ЖИТТЯ МЕШКАНЦІВ - ПРИВАБЛИВА ГРОМАДА	+	+	++	++	
<i>2.1. - Ідентичність громади та інтеграція території</i>	+		+		
<i>2.2. – Розвиток громадських просторів</i>	+	+	+	++	
<i>2.3. – Модернізація і розвиток технічної інфраструктури</i>		+	++	++	
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. КУЛЬТУРНА, ТУРИСТИЧНА ТА ЦИФРОВА ПРИВАБЛИВІСТЬ ГРОМАДИ	+		++		++
<i>3.1. – Актуалізація історичної та культурної спадщини</i>	+		+		++
<i>3.2. – Посилення напрямку культурно-масових заходів у громаді</i>	+		++		
<i>3.3. – Фізична, інформаційна, цифрова та освітня безбар'єрність.</i>	+				++

"++" - цілі Стратегії добре узгоджені з стратегічними цілями державної екологічної політики;

"+" - цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово узгоджуються.

Мета та пріоритетні напрямки Стратегії узгоджуються із Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року (проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 та адаптовані з урахуванням специфіки розвитку України, викладені у Національній доповіді "Цілі сталого розвитку: Україна") і відповідними завданнями щодо їх досягнення, у частині охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини.

Моніторинг реалізації Стратегії розвитку Михайлівської сільської територіальної громади Полтавського району Полтавської області до 2027 року здійснюватиметься щорічно у форматі звіту про виконання стратегічних цілей та заходів, шляхом представлення його на сесії сільської ради. Фінансування заходів і проектів Стратегії розвитку передбачається за рахунок: місцевого бюджету; міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам, міжнародних інституцій; капітальних видатків державного бюджету; державних цільових програм; програм і заходів, включаючи інвестиційні програми (проекти), що реалізуються за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку, міжнародних грантів тощо.

До сфери охоплення СЕО документа державного планування відноситься оцінка наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, від реалізації проектних рішень. Стратегічна екологічна оцінка документа державного планування – Стратегії розвитку Михайлівської сільської територіальної громади Полтавського району Полтавської області до 2027 року, здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання

екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проєкті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

Якщо документ державного планування не буде затверджено, це створить умови для невиконання Стратегії розвитку Полтавської області на 2021-2027 роки та Плану заходів з її реалізації, Регіональної програми охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022-2027 роки (програма «Довкілля-2022»).

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСТІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

Михайлівська сільська об'єднана територіальна громада була утворена 07 листопада 2017 року відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». До складу громади увійшли наступні населені пункти: с. Кустолово-Суходілка, с. Андріївка, с. Красногірка, с. Павлівка, с. Грабівщина, с. Михайлівка, с. Жирківка, с. Любимівка, с. Гуляйстеп, Свистунівка, с. Мала Нехвороща, с. Коновалівка, с. Усть-Липянка, с. Ряське. Цей документ розроблено відповідно до законів України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України».

Територія Михайлівської територіальної громади розташована у межах Полтавської рівнини, в Лівобережно-Дніпровській лісостеповій фізико-географічній зоні. Рельєф степовий. Із північного сходу на південний захід район перетинають річки Нехворощанка (права притока Орелі), Суха Лип'янка (ліва притока Лип'янки), Мокра Лип'янка, що в нижній течії має назву Лип'янка (права притока Орелі), Оріль (ліва притока Дніпра).

За картою агрогрунтового районування України територія Михайлівської СТГ відноситься до південно–західної східноєвропейської рівнини і знаходиться в межах лісостепової зони лівобережної високої провінції воднольодовикової рівнини зі схилами середньоросійської височини. Це найбільш підвищена, поріzana ярами, балками і долинами рік територія. Відносна висота горбів складає 50-60 метрів.

Згідно фізико-географічного районування України територія Михайлівської СТГ відноситься до Лівобережнодніпровсько-Приазовський краю, Орільсько-Самарська низовинна область. Згідно ландшафтно-геохімічного районування

України територія Михайлівської СТГ відноситься до геохімічних ландшафтів з переважаючою здатністю до акумуляції і накопиченню забруднюючих речовин. Геоморфологічними умовами даної території є: Східноєвропейська полігенна рівнина, Придніпровська область пластово-акумулятивних рівнин, Полтавська пластово-акумулятивна рівнина на палеогенових і неогенових відкладах.

В геоморфологічному відношенні територія Михайлівської СТГ розташована в межах лівобережної рівнини Дніпра, з загальним нахилом місцевості на захід та південь. Михайлівська СТГ розташована в межах Полтавської пластово-акумулятивної рівнини на палеогенових і неогенових відкладах Придніпровської області пластово-акумулятивних рівнин (Східноєвропейська полігенна рівнина). Поверхневі водні ресурси формуються в основному із місцевого стоку у річковій мережі переважно на власній території, за рахунок атмосферних опадів, а також транзитного стоку, який надходить із суміжних територій.

У гідрологічному відношенні Михайлівська СТГ знаходяться у межах Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну. Гідрографічна мережа, що належить до басейну річки Дніпро, суббасейну середнього Дніпра, порівняно густа: на 5 км² площі припадає 1 км річок. Основним джерелом водопостачання населених пунктів Михайлівської СТГ є підземні води Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну та поверхневі води басейну Дніпро у межах басейну Оріль та її приток (ліва притока р.Дніпро).

На території громади є родовища нафти, природного газу, поклади глини. Природні ресурси представлені двома родовищами нафти та газу Кустолово-Суходільське та Новогригорівське. Є також родовище місцевих корисних копалин - Любимівське родовище суглинку.

У геоструктурному відношенні територія Михайлівської СТГ знаходиться в південно-східній частині південного борту Дніпровсько-Донецької западини. Розріз осадових порід складається з відкладів палеозою, мезозою та кайнозою.

Відповідно з геологічною будовою на території Михайлівської СТГ виділяють наступні водоносні горизонти і комплекси: четвертинний, неогеновий, верхніх шарів береки, нижніх шарів береки і харківської світи бучацько-канівський, сеномана, нижньої крейди, юрський, тріасовий, пермський, девонський.

Основні річки території СТГ - середня річка Оріль та малі річки: Лип'янка, Мокра Лип'янка, Суха Лип'янка, Нехворощанка. Ставки в с.Михайлівка, Жирківка, с.Андріївка та с.Павлівка перебувають в користуванні товариства мисливців та рибалок.

Площа лісів і лісових насаджень – 1240,50 га. Переважає дуб, граб, ясен, трапляється бук; з хвойних - сосна, ялина; росте також береза, осика, тополя, липа.

Об'єкти ПЗФ: Михайлівська балка (ботанічний заказник місцевого значення, площа 14,1 га, дата створення 14.01.2002 рішенням Полтавської облради); Усть-Лип'янка (ландшафтний заказник місцевого значення, площа 1278,3 га, дата створення 27.10.1994, рішенням Полтавської облради); Руський Орчик (загальнозоологічний заказник загальнодержавного значення, площа 785 га, дата створення 10.12.1994, Указ Президента України № 750/94), На території Михайлівської СТГ розташовані об'єкти Смарагдової мережі - UA0000134 – Pryorilskyi.

Стан атмосферного повітря

На території громади наявні промислові підприємства, що продукують викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря (добувної промисловості) зокрема ПАТ «Укрнафта». В аграрному секторі діє 29 фермерських господарств, 7 ТОВ, 2 ПСП та одне Державне підприємство. Також наявні автозаправні та газозаправні станції, що в своїй роботі здійснюють викиди в повітря шкідливих речовин. Але загалом протягом останніх років спостерігається зменшення обсягів викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел, як і загалом по області, що пов'язане переважно із скороченням виробництва. Локальним забруднювачем є автомобільний транспорт, загальний фон якого

формують транзитні джерела. Основними причинами забруднення атмосферного повітря пересувними джерелами є: використання палива, яке не відповідає сучасним екологічним нормам; навантаження головних магістралей транзитним транспортом; відсутність нейтралізаторів в основній масі автомобілів вітчизняних і старих іномарок.

В населених пунктах джерелами забруднення атмосферного повітря є також домогосподарства, які у осінньо–зимовий період використовують природний газ та альтернативні види палива.

Фонові концентрації забруднюючих речовин в приземному шарі атмосфери на території Михайлівської сільської територіальної громади (згідно Наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 30.07.2001 № 286 «Порядок визначення величин фонових концентрацій забруднюючих речовин в атмосферному повітрі», із змінами Наказу Міністерства екології та природних ресурсів № 485 від 08.12.2016) складають: пил – $0,05 \text{ мг/м}^3$ ($0,1 \text{ ГДК}_{\text{м.р.}}$); NO_2 – $0,008 \text{ мг/м}^3$ ($0,09 \text{ ГДК}_{\text{м.р.}}$); NO – $0,002 \text{ мг/м}^3$ ($0,03 \text{ ГДК}_{\text{м.р.}}$); SO_2 – $0,02 \text{ мг/м}^3$; ($0,04 \text{ ГДК}_{\text{м.р.}}$); CO – $0,4 \text{ мг/м}^3$ ($0,08 \text{ ГДК}_{\text{м.р.}}$). У той же час показники забруднення атмосферного повітря знаходяться у постійному русі і залежать від багатьох факторів.

Загалом, існуючий стан атмосферного повітря у межах Михайлівської сільської територіальної громади можна визначити як відносно задовільний. У той же час, досягнення пріоритетів проєкту Стратегії сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин та зменшенню впливу на клімат, у тому числі парникових газів, зокрема за рахунок наступних заходів:

- ліквідація стихійних звалищ з метою зменшення викидів звалищного газу (при реалізації операційної цілі 2.2 - «Розвиток громадських просторів»);

- заходи, пов'язані з озелененням та збільшення лісистості території громади з метою відновлення якості повітря громади (при реалізації операційної цілі 2.2 - «Розвиток громадських просторів»);

- заходи по впровадженню енергозберігаючих технологій, альтернативних джерел енергії (при реалізації операційної цілі 2.3 - «Модернізація і розвиток технічної інфраструктури»);

- забезпечення належного рівня готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, у тому числі внаслідок аварійного (внаслідок воєнних дій) забруднення атмосфери (при реалізації операційної цілі 2.3 - «Модернізація і розвиток технічної інфраструктури»);

- екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури та популяризація відновлювальних джерел енергії опосередковано сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин від населення (при реалізації операційної цілі 3.2 - «Фізична, інформаційна, цифрова та освітня безбар'єрність»).

Зміна клімату

Клімат громади визначається розташуванням у помірному кліматичному поясі, тип — помірно-континентальний. За агрокліматичними умовами територія громади відноситься до зони недостатнього зволоження, ГТК від 1,0 до 1,3. Середньорічна температура повітря становить 7,6°C, середня - найнижча у січні (-6,6°C), найвища - в липні (+20,7°C). Відносна вологість повітря у середньому 74%, найменша вона у травні - 61%, а найбільша - у грудні - 88%. Середньорічна кількість опадів складає 480-550 мм.

Метеорологічні умови є основним факторів для оцінки зміну клімату. Короткий метеорологічний огляд території, до якої віднесений даний проєкт ДДП (дані Полтавського обласного центру з гідрометеорології) у 2023 році наведений по найбільш репрезентативній МС (МС Полтава) [5]. Середня річна температура повітря за даними МС Полтава +10,2° тепла, що вище минулого року на 0,8°

(+9,4° у 2022 році) та перевищує середню за кліматичний період 1991-2020 років на 1,4°.

Річна сума опадів склала 730 мм (128% норми), що більше ніж у попередньому році (2022 рік – 716 мм). Середня вологість повітря, яка визначена МС за 2023 рік, становила 74% (відхилення від норми становить +1 мм).

Аналізуючи графік (рис. 2.1), можна зробити висновки про тенденцію поступового підвищення температурних умов для Полтавщини. Починаючи з 2011, середньорічна температура в області не опускалася нижче 9.0°C.

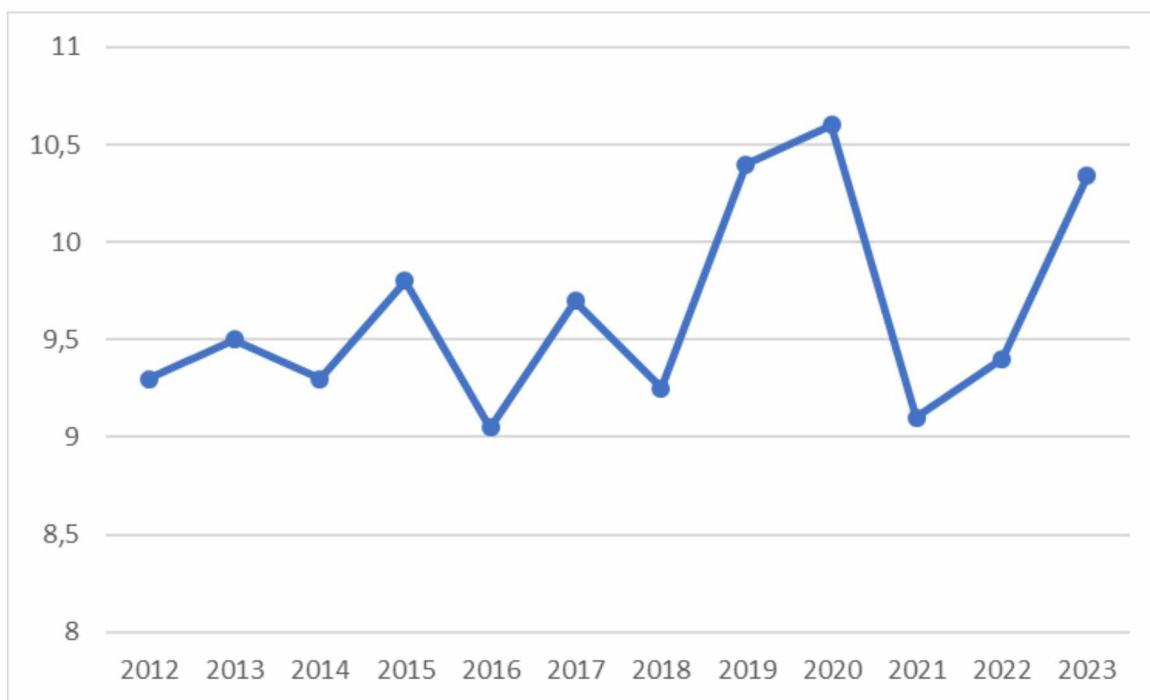

Рис. 2.1 - Хід середньорічної температури повітря на території Полтавській області за період 2012 – 2022 років.

Скорочення споживання природного газу, впровадження новітніх енергоефективних технологій спалювання палива, збільшення зелених насаджень на території громади, передбачення та ліквідація пожеж – є необхідний та пріоритетний напрямок розвитку Михайлівської сільської територіальної громади. Пріоритетність напрямків, пов'язаних з використанням місцевих видів твердого палива, енергозбереженням та енергоефективністю в першу чергу обумовлено економічними факторами, але кінцевим результатом їх впровадження

буде ефективно скорочення викидів парникових газів. Тому у проєкті Стратегії визначена необхідність: впровадження альтернативних джерел енергії; проведення заходів, спрямованих на зменшення втрат теплової та електричної енергії об'єктів комунальної власності та благоустрою; екологічного виховання населення, підвищення екологічної культури та популяризації відновлювальних джерел енергії, що опосередковано сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин від населення; озеленення та заліснення населених пунктів Михайлівської сільської територіальної громади, розвиток екомережі та ПЗФ з метою відновлення якості атмосферного повітря громади. Реалізація даних заходів дозволить значно зменшити викиди оксиду вуглецю.

Ще одним важливим заходом є ліквідація несанкціонованих звалищ відходів. Це сприятиме зменшенню викидів звалищного газу, а отже - метану, від нестационарних джерел викиду, що є одним із важливих моментів Паризької кліматичної угоди.

Враховуючи реалії сьогодення важливим аспектом також є забезпечення належного рівня готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, у тому числі внаслідок аварійного (внаслідок воєнних дій) забруднення атмосфери. Тому у Стратегії в рамках операційної цілі 2.3. – Модернізація і розвиток технічної інфраструктури, передбачені заходи щодо забезпечення захисту та безпеки мешканців громади в разі виникнення надзвичайних ситуацій, кризових ситуацій та воєнних дій.

Відповідно до цього, у проєкті Стратегії передбачається реалізація заходів щодо підвищення рівня суспільної екологічної свідомості населення, екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури в закладах освіти громади, висвітлення в засобах масової інформації питань щодо стану довкілля. Тому реалізація запланованих заходів проєкту Стратегії сприяє зменшенню

викидів парникових газів у атмосферне повітря у порівнянні із існуючою ситуацією та відповідає розпорядженню КМУ від 30 травня 2024 р. № 483-р «Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках».

Водні ресурси

Відповідно до карти гідрологічного районування України (<https://geomap.land.kiev.ua/zoning-7.html>) територія Михайлівської сільської територіальної громади відноситься до Сульсько-Ворсклинської підобласті достатньої водності. Відповідно до карти ландшафтно-геохімічного районування України (<https://geomap.land.kiev.ua/zoning-13.html>) геохімічні ландшафти з різною здатністю до міграції і накопичення забруднюючих речовин на даній території зустрічаються з переважаючою здатністю до акумуляції.

Головною водною артерією є р. Оріль, яка протікає через Ряське та Усть-Липянку. Основні річки території СТГ - середня річка Оріль та малі річки: Лип'янка, Мокра Лип'янка, Суха Лип'янка, Нехворощанка. Ставки в с. Михайлівка, с. Жирківка, с. Андріївка та с. Павлівка перебуває в користуванні товариства мисливців та рибалок. Дані річки відносяться до малих із шириною прибережної смуги – 25 м.

Михайлівська СТГ знаходяться у межах Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну. Гідрографічна мережа, що належить до басейну річки Дніпро, суббасейну середнього Дніпра, порівняно густа: на 5 км² площі припадає 1 км річок. Основним джерелом водопостачання населених пунктів Михайлівської СТГ є підземні води Дніпровсько-Донецького артезіанського басейну та поверхневі води басейну Дніпро у межах басейну Оріль та її приток (ліва притока р.Дніпро).

На території Михайлівської ТГ діє 22 артезіанських свердловин, які в загальній кількості обслуговують 1312 домогосподарств. Загальна протяжність мережі водопостачання складає 70 км 752 метрів, її стан можна охарактеризувати

як задовільний. Досить часто відбуваються прориви труб, поломки різного характеру обладнання. 40% населення Михайлівської громади забезпечене якісною питною водою шляхом централізованого водопостачання, яке надає Михайлівське КП (повна назва - Михайлівське комунальне підприємство Михайлівської сільської ради Полтавського району Полтавської області), яке має дозвіл на спеціальне водовикористання від 28.06.2023 року №109/ПЛ/49д-23 та три кооперативи і включає наступні водогосподарські ділянки (водокористування):

- свердловина №1, №2, №3, №4 с. Ряське, підземний водоносний горизонт 60/ЧЕР/ДНЕПР/0426/ р. Оріль;
- свердловина №1, №2 с. Коновалівка, підземний водоносний горизонт 60/ЧЕР/ДНЕПР/0426/0132/р. Лип'янка;
- свердловина №1 с. Павлівка, підземний водоносний горизонт 60/ЧЕР/ДНЕПР/0426/0132/0005/р. Суха Лип'янка;
- свердловина №1, №2, №3 с. Михайлівка, підземний водоносний горизонт 60/ЧЕР/ДНЕПР/0426/0132/ р. Лип'янка;
- свердловина №1, №2 с. Андріївка, підземний водоносний горизонт 60/ЧЕР/ДНЕПР/0426/0132/ р. Лип'янка;
- свердловина №1 с. Жирківка, підземний водоносний горизонт 60/ЧЕР/ДНЕПР/0426/0132/ р. Лип'янка;
- свердловина №475, с. Гуляйстеп, підземний водоносний горизонт 60/ЧЕР/ДНЕПР/0426/0132/0124/ р. Нехворощанка;
- свердловина №2, №3, №4, №10/18/06, №12/23/09, №1375 с. Мала Нехвороща, підземний водоносний горизонт 60/ЧЕР/ДНЕПР/0426/0132/0124/ р. Нехворощанка;
- свердловина №1, №5 с. Кустолово-Суходілка, підземний водоносний горизонт 60/ЧЕР/ДНЕПР/0509/00073/ р. Кустолово.

Джерелом централізованого питного водопостачання Михайлівської ТГ є виключно підземні води, які відносяться до водоносного горизонту у відкладах канівської та бучацької серії еоцену (залягання водоносних горизонтів на глибинах 45-120 м). Вода зі свердловин подається у водонапірні башти та безпосередньо у водопровідну мережу. Водонапірні башти побудовані для регулювання тиску та витрат води у водопровідній мережі, створення її запасу. Якість підземних вод за хімічними і бактеріологічними показниками відповідає вимогам ДержСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до питної води, призначеної для споживання людиною».

За даними моніторингу [5] якості питної води, 5,5% проб води централізованого водопостачання та 9% проб води децентралізованого водопостачання не відповідали гігієнічним вимогам. Основна причина виникнення хімічного та мікробного забруднення води являється зношеність водопровідних мереж, що призводить до аварійних ситуацій на мережі та вторинного забруднення питної води.

Питання водопостачання та водовідведення є першочерговими для громади, тому у Стратегії у межах реалізації операційної цілі 2.3 – «Модернізація і розвиток технічної інфраструктури», передбачено заходи щодо модернізації та розширення необхідних інфраструктурних об'єктів водопостачання та водовідведення, забезпечення якісного питного водопостачання.

Земельні ресурси

Відповідно до карти агрогрунтового районування України (<https://geomap.land.kiev.ua/zoning-2.html>) територія громади відноситься до відноситься до Лівобережної високої провінції (воднольодовикова рівнина і схили Середньоросійської височини). Відповідно до карти ґрунтів Полтавської області на даній території переважають чорноземи глибокі середньогумусні, чорноземи звичайні малогумусні глибокі, у долині річок – лучні та чорноземно-лучні глибоко-солонцюваті ґрунти. (рис. 2.2).

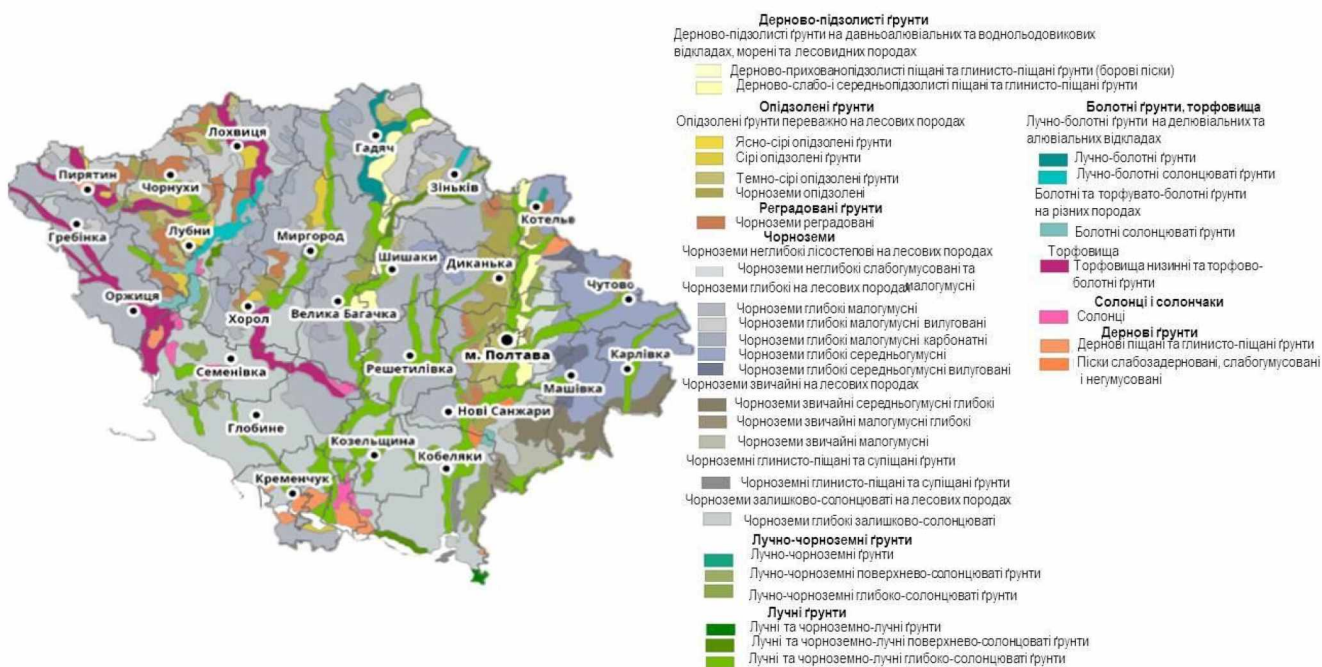

Рис. 2.2 - Ґрунти Полтавської області

В Полтавській області розорано близько 61,7% від усієї території (82% сільськогосподарських угідь), більше, ніж в середньому по Україні (до 60%). На території Михайлівської СТГ розореність складає 87,17% від загальної площі території. Співвідношення площ ріллі, природних кормових угідь, лісових насаджень, що склалося, негативно впливає на стійкість агроландшафту. Серед основних чинників негативного впливу на земельні ресурси сільськогосподарського виробництва є: значна розораність земель і, що найбільш небезпечно, на схилах; порушення і не дотримування сівозмін; застосування важкої техніки; недостатність внесення органічних та мінеральних добрив; надмірна насиченість структури посівних площ технічними культурами і, особливо, соняшником. Негативним чинником є також збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників.

Тому одним із важливих напрямків, зазначених у проєкті Стратегії є всебічний розвиток сільських територій, у тому числі органічного виробництва, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на ґрунти. Зокрема у межах операційної цілі 1.1 – «Розвиток зон диверсифікації економічної

активності», визначені завдання щодо підтримки перспективних напрямів розвитку сільськогосподарського виробництва, у тому числі органічного землеробства задля раціонального використання і збереження земельного фонду.

Разом з тим, ґрунти Полтавської області легко піддаються механічному руйнуванню внаслідок ерозії та дефляції. Відсоток еродованих та ерозійно небезпечних сільськогосподарських земель на території Михайлівської сільської територіальної громади коливається в межах 11-20% від загальної площі. Поширеність небезпечних екзогенних геологічних процесів – зсуви, підтоплення, є незначними на даній території.

Тому одним із важливих завдань, зазначених у проєкті Стратегії є поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки, що включає заходи щодо охорони земель, у тому числі: заходи, пов'язані з відтворенням лісів, озеленням території громади; впровадження комплексного просторового планування територій громади. Важливим завданням є ліквідація несанкціонованих звалищ відходів на території громади, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на прилеглі земельні ресурси.

Природно-заповідний фонд та екологічна мережа

Станом на 01.01.2023 природно-заповідний фонд (ПЗФ) Полтавської області налічує 396 територій та об'єктів загальною площею 142853,3175 га, що складає 4,968 % від загальної площі області. З них 30 мають статус загальнодержавного значення: 2 національні природні парки, 20 заказників, 1 ботанічна пам'ятка природи, 1 ботанічний сад, 2 дендрологічних парки, 4 парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Кількість територій та об'єктів ПЗФ місцевого значення становить 366, з яких: 5 – регіональні ландшафтні парки, 161 – заказники (55 ландшафтних, 3 лісових, 38 ботанічних, 7 загальнозоологічних, 2 орнітологічних, 4 ентомологічних та 52 гідрологічних), 138 – пам'ятки природи (13 комплексних, 111 ботанічних, 2 зоологічних, 3 гідрологічних, 9 геологічних), 48 заповідних

урочищ, 1 дендрологічний парк та 13 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.

Загальна площа ПЗФ на території громади (відповідно даних <http://ecoj.dea.kiev.ua/archives/2021/6/29.pdf>) складає 2077,4 га (показник заповідності – 4,809%). Об'єкти ПЗФ на території громади: Михайлівська балка (ботанічний заказник місцевого значення, площа 14,1 га, дата створення 14.01.2002 рішенням Полтавської облради); Усть-Лип'янка (ландшафтний заказник місцевого значення, площа 1278,3 га, дата створення 27.10.1994, рішенням Полтавської облради); Руський Орчик (загальнозоологічний заказник загальнодержавного значення, площа 785 га, дата створення 10.12.1994, Указ Президента України № 750/94).

На території Михайлівської СТГ розташовані об'єкти Смарагдової мережі (дані згідно <http://emerald.net.ua/>) - SiteCode: UA0000134 – Pryorilskyi (рис. 2.3).

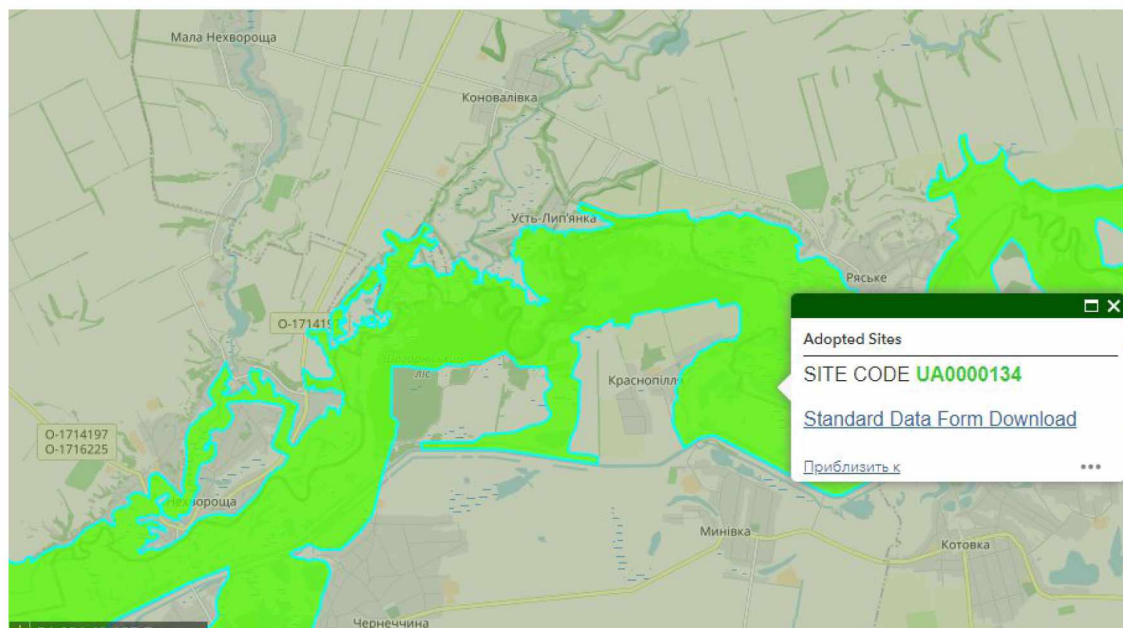

Рис. 2.3 – Смарагдова мережа на території Михайлівської СТГ

Основними проблемами розвитку заповідної справи в області є: недостатнє охоплення заповіданням екологічно стійких природних комплексів; загальний показник заповідності в області є нижчим за національний і європейський; нерівномірність розвитку заповідної справи в межах області та як наслідок в окремих адміністративних районах – низький відсоток заповідності; недостатнє

сприяння місцевих органів самоврядування розширенню площ ПЗФ на місцевому рівні. Тому у Стратегії визначено необхідність облаштування зелених зон та зон відпочинку біля водойм, передбачено розвиток екомережі та збереження біорізноманіття, запровадження дієвих заходів збереження і розвитку лісових і водних ресурсів громади (в т.ч. з використанням можливостей Смарагдової мережі), що відповідає заходам *Регіональної схеми формування екологічної мережі Полтавської області (розпорядження Полтавської обласної державної адміністрації від 14.02.2022 № 58)*. Також у Стратегії визначена необхідність підвищення рівня екологічної культури населення з залученням якомога більшої кількості жителів громади до різних екологічних акцій та заходів щодо збереження об'єктів екомережі, біорізноманіття тощо; відновлення екомаршрутів.

Рослинний та тваринний світ

Рослинний світ Полтавщини багатий і різноманітний. Рослинний покрив представлений угрупованнями степів, лук, заплавних і соснових лісів, широколистяних лісів (здебільшого дібров), прибережно-водних і водних фітоценозів. Сучасний рослинний покрив регіону має трансформований характер. Напівприродні ценози збереглися переважно на заплавах річок, іноді – на їх терасах, хоча останнім часом також зазнали значних змін. Загальна кількість видів флори на території регіону складає 1514 одиниць (вищих судинних, голонасінних, хвощів, папоротей, плавунів). Це 33,5% до загальної чисельності видів України.

У межах заплав річок району відмічено близько 100 видів наземних хребетних, що належали до 4 класів, 21 ряду, 43 родин та 79 родів. У фауні району переважають птахи, яких нараховується 74 види. Птахи належать до 13 рядів (Ciconiiformes, Anseriformes, Falconiformes, Gruiformes, Charadriiformes, Piciformes та ін.), 30 родин (Ardeidae, Anatidae, Accipitridae, Phasianidae, Rallidae, Columbidae, Motacilidae, Sylviidae та ін.) та 57 родів. Відмічено два види широконіска (*Anas clypeata*) та деркач (*Crex crex*) –приналежні до Червоної книги.

Деркач одночасно занесений ще й до Європейського Червоного списку (ЄЧС). Найбільша кількість видів належать до лісового фауністичного комплексу – 32 види, або 43,2% від загального списку. Найбільш звичайними серед них є дятел звичайний (*Dendrocopos major*L.), сойка (*Garrulus glandarius*L.), кропив'янка чорноголова (*Sylvia atricapilla*L.), зяблик (*Fringilla coelebs* L.).

Трохи поступаються кількістю видів птахи водно-болотного комплексу – 24 види (32,4%), серед яких звичайними були чапля сіра (*Ardea cinerea*L.), крижень (*Anas platyrhynchos*L.), погонич звичайний (*Porzana porzana*L.), курочка водяна (*Gallinula chloropus*L.), очеретянка велика (*Acrocephalus arundinaceus*L.). У складі луко-степового фауністичного комплексу нараховано 12 видів (16,25%). Найбільш звичайними серед них були бджолоїдка (*Merops apiaster*L.), плиска жовта (*Motacilla flava*L.) та трав'янка лучна (*Saxicola ruberta*L.). Птахи синантропного комплексу – 6 видів (8,1%) . Це такі види, як лелека білий (*Ciconia ciconia*L.), серпокрилець чорний (*Apus apus*L.), ластівки сільська (*Hirundo rustica*L.) та міська (*Delichon urbica*L.), шпак звичайний (*Sturnus vulgaris*L.) та горобець польовий (*Passer montanus*L.). Ссавців на території району відмічено 17 видів. Вони належать до 5 рядів (*Soriciformes*, *Lagomorpha*, *Rodentia*, *Carnivora* та *Artiodactyla*), 8 родин (*Erinaceidae*, *Leporidae*, *Cricetidae*, *Muridae*, *Canidae*, *Mustelidae*, *Suidae* та *Cervidae*) та 12 родів (*Capreolus*, *Lutra*, *Nyctereutesta* ін.). Видів, що охороняються, нараховано чотири: видра річкова (*Lutra lutra*L.) знаходиться одночасно в ЧК МСОП, ЄЧС, Червоній книзі України (ЧКУ); горностай (*Mustela erminea*L.) – ЧКУ, ЧК МСОП та ЧСД; щур водяний (*Arvicola amphibius*L.) – в ЧК МСОП та ЧСД. Лісовий фауністичний комплекс представляє всього один вид – сарна європейська (*Capreolus capreolus*L.). Водно- болотний комплекс представлений трьома видами (23,5%) – видра річкова, щур водяний та ондатра мускусна (*Ondatra zibethicus*L.). Найбільшу групу складають євритопні ссавці – 9 видів (52,9%), найбільш звичайними серед яких є свиня лісова (*Sus scrofa*L.) та лис рудий (*Vulpes vulpes*L.). Земноводних на території району

відмічено чотири види – кумка червоночерева (*Bombina bombina* L.), жаби озерна (*Pelophylax ridibundus* Pall.) та гостроморда (*Rana arvalis* Nilss.), ропуха зелена (*Bufo viridis* Laur.). Останні два види занесені водночас до Червоної книги. Плазуни представлені чотирма видами – черепахою болотною (*Emys orbicularis* L.) (занесена в ЧК МСОП, ЄЧС та ЧСД), ящіркою прудкою (*Lacerta agilis* L.), вужами звичайним (*Natrix natrix* L.) та водяним (*N. tessellata* Laur.) Останні три види належать до ЄЧС.

У системі зоогеографічного районування територія шолмади належить до Східно-Європейського округу, району мішаного, листяного лісу та лісостепу, ділянка Східноєвропейського листяного лісу та лісостепу, Лівобережна Дніпровська підділянка.

Управління відходами

Проблема управління відходами є визначальною для забезпечення сталого розвитку держави, в тому числі й Полтавської області. За даними Головного управління статистики у Полтавській області у 2023 році від економічної діяльності підприємств та організацій і в домогосподарствах області, які надали звітність, утворилось 22904,59 тис.т (у 2022 році – 40541,27 тис.т.) відходів, що на 44% менше ніж у попередньому році. Основна частина утворених відходів - 22865,806 тис.т, або 99,9% від загального обсягу, належить до IV класу небезпеки (у 2022 р. – 40518,58 тис.т.). Відходи III класу небезпеки становили 37,703 тис.т – збільшення від попереднього року майже у два рази (у 2022 р. – 22,100 тис.т.) II класу – 0,934 тис.т - збільшення майже у два рази (у 2022 р. – 0,469 тис.т), I класу – 0,146 тис.т - збільшення на 0,025 тис. т, або на 17% (у 2022 р. – 0,121 тис.т). Зменшення кількості утворених відходів зумовлено можливістю суб'єктів господарювання не подавати фінансову та статистичну звітність під час дії воєнного стану, що передбачено положеннями Законом України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни».

На території Михайлівської СТГ планується планово-регулярна система вивезення ПВ, на даний час закуплені та встановлені контейнери на контейнерних майданчиках за адресою:

Існуюча схема санітарного очищення Михайлівської СТГ:

С. Михайлівка:

- 1) вул. Молодіжна, 34 (садочок);
- 2) вул. Молодіжна 15;
- 3) вул. Молодіжна 7а (амбулаторія);

С. Мала Нехвороща:

- 1) вул. Шевченка, 14 (центр дозвілля);

С. Павлівка:

- 1) вул. Єретика, 61(клуб);

С. Коновалівка:

- 1) вул. Кошового, 1г;

С. Кустолово-Суходілка:

- 1) вул. Центральна, 137;

С. Ряське:

- 1) вул. Шевченка, 61;
- 2) вул. Шевченка, 64;
- 3) пляж.

На кожному контейнерному майданчику встановлено 3 з'єднані контейнери об'ємом 1,1 м³ (під роздільний збір сухої фракції відходів). Загальна кількість контейнерних майданчиків – 10; кількість контейнерів – 30 (10 з'єднаних між собою під роздільний збір сухої фракції відходів).

Загальний обсяг утворення ПВ склав 7153,63 м³ (1287,67 т) у 2023 році [19]. На даний час на території громади відсутній спеціалізований транспорт для здобу та вивозу ПВ. На території населених пунктів Михайлівської СТГ наявні

несанкціоновані звалища (біля с. Михайлівка, площа близько 0,1 га; біля с. Кустолово-Суходілка, площа близько 0,1 га).

Тому у проєкті Стратегії у межах операційної цілі 2.3 – «Модернізація і розвиток технічної інфраструктури», передбачено реалізацію завдань: ліквідація стихійних сміттєзвалищ; організація централізованого збору побутових відходів, їх сортування та утилізація.

Для передбачення негативного впливу промислових відходів підприємства проводять постійну інвентаризацію та паспортизацію відходів, небезпечні відходи заборонено вивозити на видалення. Важливим є питання роздільного збору відходів і їх максимальної утилізації для підприємств громади.

Здоров'я населення

Чисельність населення в Михайлівській ОТГ станом на 01.01.2024 р. складає 5059 осіб. Інформація про кількість населення в розрізі по кожному населеному пункті Михайлівської ОТГ станом на 01.01.2024 року подана в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Кількість населення в розрізі по кожному населеному пункті Михайлівської ОТГ

<i>№ з/п</i>	<i>Назва населеного пункту</i>	<i>Кількість населення</i>
1	Адміністративний центр ОТГ – село Михайлівка	1086
2	с. Кустолово-Суходілка	1070
3	с. Андріївка	372
4	с. Красногірка	100
5	с. Павлівка	334
6	с. Грабівщина	4
7	с. Жирківка	181
8	с. Любимівка	154
9	с. Гуляйстеп	129
10	с. Мала Нехвороща	398
11	с. Свистунівка	54
12	с. Коновалівка	460
13	с. Усть-Лип'янка	35
14	с. Ряське	682

Згідно тексту Державної Стратегії регіонального розвитку, Михайлівську громаду слід віднести до сільської території у несприятливих умовах - територіальні громади, що одночасно мають такі характеристики, як щільність сільського населення нижча 15 осіб на кв. кілометр, відстань до найближчих міст з населенням більше 50 тис. осіб понад 30 хвилин на автомобілі (орієнтовно 40 кілометрів автомобільними дорогами з твердим покриттям), чисельність населення скоротилася у період 2008-2018 років більш як на 30 відсотків.

Більшість факторів, які впливають на демографічну ситуацію в громаді, формуються на загальнодержавному рівні і залежать від фінансово-економічного стану та добробуту населення. Подолання фінансової кризи та поліпшення економічного стану населення, що в свою чергу призведе до досягнення сталого демографічного розвитку, є тривалим і складним процесом.

Показники захворюваності населення і смертності залежать від великої кількості факторів – соціальних, економічних і, не в останню чергу, екологічних. Відповідно даних [5] головними причинами смерті населення у 2021 році стали хвороби системи кровообігу (64,5% від загальної кількості померлих), коронавірусна інфекція COVID-19 (11,1%), новоутворення (10,7%) та зовнішні причини смерті (3,9%).

Одним з факторів, який впливає на здоров'я та тривалість життя населення є екологічний, а саме стан повітря, води, ґрунту, особливості клімату. Тому питання збереження населення, в тому числі запобігання негативного впливу на нього факторів навколишнього середовища, знаходиться на постійному контролі Виконавчого комітету Михайлівської сільської ради. Всі завдання проєкту Стратегії направлені на створення екологічно привабливого та комфортного середовища проживання для мешканців, сприятливе для бізнесу та цікаве для туристів, у тому числі на підвищення рівня екологічної безпеки території, підвищення рівня суспільної екологічної свідомості, удосконалення місцевої екологічної політики, які в кінці кінців відображаються на покращенні добробуту

населення та як наслідок – покращення демографічної ситуації та здоров'я населення.

Також, враховуючи сучасні умови, у рамках Стратегії визначено завдання, пов'язані із забезпеченням громадської безпеки, зокрема заходи щодо забезпечення цивільного захисту, спрямованих на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки.

Соціальний ризик реалізації заходів проекту Стратегії визначається як ризик для групи людей, на яку може вплинути впровадження об'єкта господарської діяльності з урахуванням особливостей природно-техногенної системи.

Значення соціального ризику (R_s), для оцінювання, розраховується за формулою [17]:

$$R_s = CR_a V(1 - N_p) \quad 2.1$$

де: $CR_a = 1 \cdot 10^{-6}$ – прийнятий канцерогенний ризик комбінованої дії декількох канцерогенних речовин, забруднюючих атмосферу;

V_u – уразливість території від прояву забруднення атмосферного повітря, $V_u = 0,48$ часток;

N = кількість населення Михайлівської сільської територіальної громади;

$T = 70$ років – середня тривалість життя, (визначається для даного регіону або приймається 70 років);

$N_p = 0$ – коефіцієнт, що визначається відношенням кількості додаткових робочих місць до чисельності населення.

Класифікація рівнів соціального ризику представлена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Класифікація рівнів соціального ризику

№	Рівень ризику	Ризик протягом життя
1	Неприйнятний для професійних контингентів і населення	Більший ніж 10^{-3}
2	Прийнятний для професійних контингентів і неприйнятний для населення	$10^{-3}-10^{-4}$

3	Умовно прийнятний	10^{-4} - 10^{-6}
4	Прийнятний	Менший ніж 10^{-6}

Розрахований соціальний ризик без реалізації заходів Стратегії становить 0,0000850 одиниць та характеризується як умовно прийнятний.

Розрахований соціальний ризик від реалізації заходів Стратегії становить 0,00000090 одиниць та характеризується як прийнятний.

РОЗДІЛ 3. ХАРАКТЕРИСТИКУ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

До основних проблем Михайлівської територіальної громади можна віднести проблеми якісного водопостачання та водовідведення. Джерелом централізованого питного водопостачання Михайлівської ТГ є виключно підземні води, які відносяться до водоносного горизонту у відкладах канівської та бучацької серії еоцену (залягання водоносних горизонтів на глибинах 45-120 м). Частина населення використовує ґрунтові води через шахтні колодязі та неглибокі свердловини. Водовідведення на території громади здійснюється на вигріби.

У Стратегії передбачено заходи щодо модернізації та розширення необхідних інфраструктурних об'єктів водопостачання та водовідведення, забезпечення якісного питного водопостачання.

Актуальними питаннями для Михайлівської сільської територіальної громади є покращення якості поверхневих вод. Значна територія поверхневих водойм замулилася, заросла болотною рослинністю та чагарниками, втратила своє природне значення, а тому об'єкти потребують регулювання та розчистки русел, відновлення водності. Тому у проєкті Стратегії визначено заходи щодо проведення інвентаризації земель та водних об'єктів, відновлення і підтримання гідрологічного стану водних ресурсів громади.

У сфері управління відходами ситуація на території Михайлівської СТГ потребує особливої уваги. Із щорічного обсягу утворених відходів, лише близько 5-7% знаходять подальше застосування, як вторинні сировинні ресурси. У зв'язку

із вищевикладеним, виникає нагальна потреба удосконалення роботи у напрямку організації вторинної переробки відходів.

Тому у проєкті Стратегії визначено заходи щодо забезпечення роздільного збирання ПВ та направлення вторинної сировини на переробку, модернізації сфери поводження з відходами. Також важливим завданням є ліквідація несанкціонованих звалищ ПВ на території громади, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на прилеглі земельні ресурси.

Важливе значення має розвиток екологічної свідомості населення, екологічної освіти. Тому на території громади постійно здійснюються екологічні заходи у суспільних закладах, проводяться екологічні експедиції, випускається рекламна екологічна продукція.

Пріоритетним напрямком Стратегії є відновлення деградованих та малопродуктивних земель. На території громади, як і загалом у Полтавській області, мають місце процеси, що негативно позначаються на стані ґрунту та зменшують його родючість. Загрозою для якості ґрунтів та причиною зменшення вмісту гумусу є значна розораність земель, насиченість технічними культурами, особливо соняшником, застосування важкої техніки, недотримання сівозмін, недостатнє внесення мінеральних та органічних добрив. Негативним чинником є збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників.

Тому одним із важливих напрямків, зазначених у проєкті Стратегії, є всебічний розвиток сільських територій, у тому числі органічного виробництва, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на ґрунти. Зокрема у межах операційної цілі 1.1 – «Розвиток зон диверсифікації економічної активності», визначені завдання щодо підтримки перспективних напрямів розвитку сільськогосподарського виробництва, у тому числі органічного землеробства задля раціонального використання і збереження земельного фонду.

Також одним із важливих завдань, зазначених у проєкті Стратегії, є

поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки, що включає заходи щодо охорони земель; заходи, пов'язані з озеленням та залісненням території громади; підвищення рівня екологічної свідомості населення.

До важливих завдань Стратегії щодо зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря також можна віднести ліквідацію несанкціонованих звалищ ТПВ. Це сприятиме зменшенню викидів звалищного газу, а отже - метану, від нестаціонарних джерел викиду, що є одним із важливих моментів Паризької кліматичної угоди.

У проєкті Стратегії передбачається реалізація заходів щодо підвищення рівня суспільної екологічної свідомості населення, підвищення екологічної культури та популяризація відновлювальних джерел енергії, що опосередковано сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин від населення; заходи, пов'язані з озелененням населених пунктів Михайлівської сільської територіальної громади з метою відновлення якості атмосферного повітря громади.

Проблемні питання, на вирішення яких спрямована Стратегія

У разі незатвердження проєкту Стратегії розвитку Михайлівської сільської територіальної громади до 2027 року прогнозуємо такі негативні тенденції для довкілля громади:

- у сфері управління відходами продовжуватиметься різнобічний хаос у потугах й діях влади, бізнесу та громадських ініціатив щодо впровадження різних заходів, спрямованих на зменшення відходів у довкіллі. При чому ці заходи можуть бути концептуально взаємовиключаючими, як наприклад, сортування відходів та принцип економіки замкнутого циклу (recycling) і їх видалення. У результаті ситуація з відходами на території не зміниться, не залучаться кошти на технічне переоснащення даної сфери, збережеться існуюча ситуація щодо забруднення довкілля при видаленні відходів, що породжуватиме нові проблеми

та конфлікти в суспільстві. Тому реалізація даної Стратегії (до пріоритетних цілей якої віднесено впровадження сучасних підходів та технологій в сфері управління відходами, зменшення негативного впливу місць видалення відходів на довкілля і здоров'я населення, запровадження стандартів ЄС щодо впровадження роздільного збору ПВ та сприяння у впровадженні екологічної культури населення) сприятиме вирішенню проблем у сфері управління відходами;

- посилення проблеми захарашення та процесів евтрофікації поверхневих водойм, адже у Стратегії визначено заходи щодо відновлення екологічного стану природних водних об'єктів громади;
- у сфері управління водними ресурсами й надалі будуть наявні ризики виникнення екологообумовлених хвороб у населення громади, зорема обумовлене перевищенням вмістом нітритів і нітратів у воді децентралізованих пунктів водозабору, не буде чіткого бачення та плану покращення системи водопостачання та водовідведення. Проєкт Стратегії передбачає заходи щодо збільшення обсягу централізованого водопостачання та водовідведення на території громади (зокрема сільської території), проведення реконструкції та ремонтних робіт водопровідних мереж;
- у сфері енергозбереження без реалізації заходів Стратегії будуть відсутні проєкти щодо залучення альтернативних джерел енергії, а також заходи, спрямовані на зменшення втрат теплової та електричної енергії;
- у сфері розвитку туризму, за рахунок відсутності підтримки розвитку зеленого туризму та відновлення екологічних стежок, маршрутів;
- у сфері збереження земельних ресурсів можлива значна втрата родючості ґрунтів внаслідок відсутності підтримки підприємств, які займаються органічним землеробством, вирощуванням екологічно безпечної продукції, що є основою екологічної та продовольчої безпеки громади, сталого функціонуванню агроєкосистем;

- збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників. Реалізація даної Стратегії включає заходи, пов'язані з озеленням території громади, розвитком зеленого туризму;
- у сфері розвитку об'єктів ПЗФ та екомережі будуть нанесені втрати біорізноманіттю, адже у Стратегії передбачено заходи щодо захисту та ощадливого використання рекреаційного потенціалу територій населених пунктів громади, озеленення та заліснення громади, розширення рекреаційних зон, формування екологічної свідомості населення та відношення до збереження об'єктів Смарагдової мережі;
- у сфері розвитку історико-культурного потенціалу громади будуть відсутні заходи щодо визначення та збереження об'єктів історичної та культурної спадщини, які визначені у Стратегії.

Стратегія передбачає комплекс завдань, спрямованих на вирішення конкретних проблем охорони довкілля, які виникли в результаті техногенного втручання. Це відтворення якості ґрунтів на забруднених локальних територіях громади, зменшення ризиків виникнення екологообумовлених захворювань, покращення та підтримка якості компонентів довкілля та інформування громади. Якщо проєкт Стратегії не буде затвердженою, усі ці заходи не будуть комплексними, інтегрованими й ефективними.

3.1. SWOT- аналіз екологічної ситуації

Аналіз поточного стану навколишнього середовища, в тому числі здоров'я населення, дозволив виявити основні екологічні проблеми, що уповільнюють розвиток Михайлівської сільської територіальної громади. Для визначення найгостріших проблем та реальних можливих шляхів їх вирішення робочою групою з проведення СЕО був виконаний SWOT-аналіз екологічної ситуації та виявлення взаємозв'язків між "внутрішніми" (сильні та слабкі сторони) та "зовнішніми" (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для громади (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

SWOT-аналіз взаємозв'язків між "внутрішніми" (сильні та слабкі сторони) та "зовнішніми" (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для Михайлівської сільської територіальної громади

Сильні сторони	Слабкі сторони
Зручне географічне розташування та розвинене транспортно-логістичне сполучення.	Обмеженість фінансових коштів на забезпечення екологічної безпеки і створення відповідної інфраструктури.
Значний розвиток агропромислового комплексу, що надає фінансові прибутки. Наявність високопродуктивних земельних ресурсів.	Висока розореність сільськогосподарських угідь, наявність деградованих, ерозійно небезпечних угідь. Наявність об'єктів забруднення довкілля (у т.ч. викиди пром підприємств, автотранспорту, як наслідків - парникових газів). Наслідки воєнних дій на Україні
Значні можливості партнерської взаємодії бізнесу та влади задля покращення стану довкілля в населених пунктах	Незадіяність науково-технічного, виробничого потенціалу регіону для вирішення пріоритетних завдань щодо управління відходами на території громади
Наявність об'єктів ПЗФ, об'єктів Смарагдової мережі, природно-рекреаційного потенціалу, водних ресурсів, лісових масивів, що дозволяє розвивати зелений туризм. Наявність біологічного та ландшафтного різноманіття (ліси, лісосмуги, річка Оріль)	Забруднення поверхневих і підземних вод, наявність техногенно забруднених територій (несанкціонованих звалищ ТПВ), викиди парникових газів.
	Наявність на території громади карантинних рослин (амброзії полинолистої).
	Можливі ерозійні процеси
Наявність потенційно вільних територій для розвитку рекреації, об'єктів туризму.	Обмеженість об'єктів туристичної інфраструктури; низький рівень розвитку зеленого туризму.
	Недостатній захист рідких видів флори та фауни.
Наявність екологічних програм та проектів громади, у тому числі направлених на формування екологічної свідомості населення. Створена система централізованого вивезення ПВ і роздільного збирання пластику.	Недостатній рівень забезпеченості сільських населених пунктів громади централізованим водопостачанням та водовідведенням.
	Виникнення екологообумовлених захворювань, зокрема через наявність техногенно забруднених територій та забруднення питної води.
	Недостатній рівень екологічної свідомості населення, зокрема у питаннях мінімізації забруднення довкілля, а також можливості отримання прибутку від вторинних ресурсів та альтернативних джерел енергії. Недостатній рівень залучення у господарський обіг біоенергетичного

	<p>потенціалу громади. Недостатнє усвідомлення населенням важливості охорони навколишнього природного середовища, збереження та відновлення природних екологічних систем.</p> <p>Наявність несанкціонованих звалищ ПВ, що створюють екологічні та санітарно-гігієнічні загрози населенню, яке проживає поряд. Недостатній рівень роздільного збору ПВ.</p>
Можливості	Загрози
<p>Модернізація виробничих потужностей промислових підприємств, встановлення новітніх технологій очистки шкідливих викидів від промислових підприємств, екологізація підприємств відповідно міжнародних стандартів.</p>	<p>Недостатній рівень стимулювання підприємств впроваджувати екологоорієнтовані заходи. Складна демографічна ситуація. Зростання рівня захворюваності у населення внаслідок забруднення довкілля. Низький рівень екологічної свідомості населення.</p>
<p>Розвиток органічного землеробства, проведення заходів, спрямованих на охорону земель, збереження і відтворення родючості ґрунтів.</p>	<p>Розораність сільськогосподарських угідь, що призводить до деградації земель та створює загрозу екологічній та продовольчій безпеці громади.</p>
<p>Забезпечення населення громади питною водою нормативної якості в достатній кількості. Організація системи водовидведення в населених пунктах Михайлівської СТГ</p>	<p>Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин (неочищеними / недоочищеними). Наявність у джерелах децентралізованого водопостачання підвищеного вмісту нітритів і нітратів, бактеріологічного забруднення.</p>
<p>Проведення робіт із розчистки поверхневих водойм.</p>	<p>Замулення поверхневих водойм, що призводить до підняття рівня ґрунтових вод та як наслідок - матеріальних збитків, виникнення соціальної напруги у місцях проживання людей, де мають місце падіння рівня ґрунтових вод, що пов'язано із порушеним балансовом використання поверхневих вод.</p>
<p>Впровадження регіонального / місцевого плану поводження з відходами.</p>	<p>Невідлаженість системи управління побутовими відходами, як і загалом в області, накопичення великої їх кількості у місцях видалення відходів.</p>
<p>Оновлення рухомого складу всіх видів транспорту (модернізації об'єктів транспорту, оновлення рухомого складу громадського транспорту), зменшення викидів парникових газів.</p>	<p>Значні обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря (близькість до кар'єрів), які сприяють підвищенню вмісту пилу житлових районів у населених пунктах громади. Збільшення викидів парникових газів, що створює загрози клімату.</p>
<p>Використання альтернативних джерел енергії. Збільшення частки використання</p>	<p>Енергетична загроза від недостатньої кількості енергетичних ресурсів та їх високої</p>

енергії, що виробляється з відновлювальних джерел та інших альтернативних видів палива.	ціни. Недостатній рівень розвитку організаційно-економічного забезпечення системи використання альтернативних джерел енергії (зелених тарифів тощо). Зростання кількості аварійних ситуацій через значний ступінь зносу основних засобів об'єктів інфраструктури у галузі житлово-комунального господарства, у першу чергу систем теплопостачання, водопостачання і водовідведення.
Забезпечення належного рівня готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.	Загрози надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру внаслідок воєнних дій. Наслідки буреломи, сніголомів, вітровалів.
Зростання популярності сільського зеленого туризму, об'єктів культурної і архітектурної спадщини серед населення України та іноземних туристів.	Недостатній захист рідких видів флори та фауни, низький рівень лісистості території. Низький рівень обізнаності населення щодо цінності територій і об'єктів природно-заповідного фонду та стану довкілля.
Реалізація та фінансування заходів і проєктів державних цільових та бюджетних програм, таких як Національні програми «Плану відновлення України», «Питна вода України», «Розвиток автомобільних доріг України» тощо.	Відсутність механізмів економічного стимулювання для створення нових об'єктів природно-заповідного фонду. Зростання рівня захворюваності у населення внаслідок забруднення довкілля. Особлива загроза - виникнення екологообумовлених захворювань в зоні впливу техногенно забруднених територій.
Розвиток ринку вторинної переробки відходів. Можливості отримання додаткового прибутку від використання відходів як вторинних ресурсів.	Забруднення довкілля викидами та скидами неканцїонованих звалищ ПВ, на яких відсутня система захисту довкілля від забруднення, виникнення екологічних ризиків здоров'ю населення, що проживає поруч.
Можливість розвитку ММС з сусідніми громадами у сфері туризму, екології, переробки сировини	

На основі здійсненого аналізу поточного стану довкілля Михайлівської сільської територіальної громади, у тому числі здоров'я населення (атмосферне повітря, водні та земельні ресурси, ґрунти, кліматичні фактори, рівня забруднення довкілля та здоров'я населення) та SWOT-аналізу сукупний **вплив від реалізації проєкту Стратегії є екологічно допустимим та обґрунтованим.**

Реалізація пріоритетних напрямків Стратегії буде спрямована на покращення екологічних характеристик якості довкілля та передбачає

впровадження заходів щодо удосконалення системи поводження з твердими побутовими відходами, розвитку альтернативної енергетики, раціонального використання водних ресурсів, відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану водних об'єктів, озеленення території громади, формування екологічної свідомості населення тощо та буде мати позитивний вплив на стан довкілля.

3.2. Аналіз стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

Забруднення атмосферного повітря викидами промислових підприємств і автотранспорту

Михайлівська сільська територіальна громада має розвинений промисловий потенціал, наявні промислові підприємства добувної галузі, що зумовлює техногенне навантаження на навколишнє середовище. Також основними проблемами забруднення атмосферного повітря громади продовжують залишатися: низька енергоефективність, енергозбереження та енергозаміщення на промислових підприємствах та об'єктах комунальної інфраструктури; великі обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від неорганізованих джерел, які сприяють значній загазованості житлових районів (у тому числі від автотранспорту).

Зміни, які чинять шкідливі впливи на атмосферне повітря у результаті прийняття Стратегії не відбудуться. При цьому реалізація таких заходів, як впровадження енергоефективних установок, альтернативних джерел енергії, заходи з озеленення населених пунктів громади та розвитку екомережі, екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури та популяризація відновлювальних джерел енергії, ліквідація несанкціонованих звалищ сприятиме зменшенню техногенного навантаження на атмосферне повітря.

Порушенням гідрологічного та гідохімічного режиму малих річок регіону

На поверхневих водоймах громади спостерігається замуленість, поширення болотної рослинності, втрата дренажної спроможності, що призводить до заболоченості та підтоплення заплавлених земель. Також спостерігається збідніння та зміна видового складу берегової та водної флори і фауни. Тому у проєкті Стратегії передбачені заходи щодо розчистки та благоустрою водних об'єктів, збереження та відновлення водних ресурсів громади.

Забруднення водних об'єктів стічними водами. Недостатній рівень забезпеченості населених пунктів громади централізованим водопостачанням та не відповідність джерел децентралізованого водопостачання санітарним нормам

Значну частку в забрудненні поверхневих джерел громади вносить змив із урбанізованих територій. Через велику кількість несанкціонованих скидів забруднених вод, порушення водоохоронних заходів тощо, спостерігається високий рівень забруднення поверхневих вод біогенними речовинами.

Майже усі втрати, які мають місце у комунальному і побутовому водопостачанні та водовідведенні, через зношеність та незадовільний стан водопровідних мереж. Мережі водопостачання та насосні станції частково зношені, постійно проводяться аварійні роботи. Тому у Стратегії передбачено заходи щодо збільшення обсягу централізованого водопостачання та водовідведення на території громади, модернізації мереж водопостачання та водовідведення, забезпечення належного рівня очищення питної води.

Забрудненням підземних водоносних горизонтів

Забруднення підземних вод поступово відбувається у різних місцях по всій Полтавській області. На території Михайлівської сільської територіальної громади через вплив несанкціонованих звалищ ТПВ, а також скиди неочищених та недоочищених стічних вод у поверхневі об'єкти забруднення підземних вод

можливе через 50-300 років. Все це потребує комплексного вирішення екологічних проблем громади.

Незадовільний стан ґрунтів. Деградація земель та опустелювання

Одним із важливих напрямків, зазначених у проєкті Стратегії є всебічний розвиток сільських територій, у тому числі органічного виробництва, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на ґрунти. Зокрема одним із головних завдань Стратегії є стимулювання підприємницької діяльності в громаді, у тому числі екобізнесу, що передбачає створення умов для розвитку аграрного бізнесу задля раціонального використання і збереження земельного фонду. Також проєкт Стратегії передбачає реалізацію наступних заходів: озеленення та заліснення території громади; ліквідація несанкціонованих звалищ ПВ, що сприятиме зменшенню техногенного навантаження на прилеглі земельні ресурси.

З метою зменшення виснаження орних земель та збереження родючого шару ґрунту. Тому у Стратегії до пріоритних напрямків розвитку громади віднесено екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури в закладах освіти громади, у тому числі у питаннях щодо формування екологічно стабільних агроєкосистем.

Проблеми природно-заповідного фонду та біорізноманіття

Основною загрозою для біологічного та ландшафтного біорізноманіття є антропогенна діяльність. До скорочення ареалів існування різних видів флори і фауни призводить знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин, їх фрагментації та деградації (включаючи забруднення) у глобальній зміні клімату, екологічно незбалансованій експлуатації, поширенні чужерідних видів, розповсюдженні хвороб та шкідників.

Об'єкти ПЗФ на території громади: Михайлівська балка (ботанічний заказник місцевого значення, площа 14,1 га, дата створення 14.01.2002 рішенням Полтавської

облради); Усть-Лип'янка (ландшафтний заказник місцевого значення, площа 1278,3 га, дата створення 27.10.1994, рішенням Полтавської облради); Руський Орчик (загальнозоологічний заказник загальнодержавного значення, площа 785 га, дата створення 10.12.1994, Указ Президента України № 750/94).

Важливим питанням є підвищення рівня екологічної культури населення з залученням якомога більшої кількості жителів громади до різних екологічних акцій та заходів щодо збереження об'єктів екомережі, біорізноманіття тощо. Проект Стратегії сприятиме збереженню біорізноманіттю внаслідок реалізації заходів щодо захисту та ощадливого використання рекреаційного потенціалу територій, озеленення території, розвитку зеленого туризму, збільшення лісистості, створення нових паркових зон тощо. Зокрема у Стратегії визначено необхідність запровадження дієвих заходів збереження і розвитку лісових і водних ресурсів громади, підвищення екологічної свідомості серед населення щодо збереження екологічно стійких природних комплексів, які відповідають заходам Регіональної схеми формування екологічної мережі Полтавської області (розпорядження Полтавської обласної державної адміністрації від 14.02.2022 № 58).

Крім того, важливим питанням для громади є збереження історико-культурного потенціалу громади, тому у Стратегії передбачено заходи щодо впорядкування пам'яток та об'єктів культурної спадщини громади.

Управління промисловими та побутовими відходами.

Відходи є одним з найбільш вагомих факторів забруднення навколишнього середовища і негативного впливу на всі компоненти довкілля та здоров'я людей. Особливо гостро на території громади залишається проблема екологічно безпечного збирання, видалення побутових відходів, а також їх утилізації. Відсутність підприємств із переробки та утилізації промислових і побутових відходів, наявність несанкціонованих звалищ відходів, низький обсяг збору та утилізації ресурсоцінних фракцій обумовлюють значні екологічні проблеми у

даній сфері. Тому проєкт Стратегії направлений на впровадження сучасних підходів та технологій в сфері управління відходами, зменшення негативного впливу побутових відходів на довкілля і здоров'я населення, запровадження стандартів ЄС щодо впровадження роздільного збору ПВ та сприяння у впровадженні екологічної культури громадянського суспільства. Зокрема, передбачені заходи щодо ліквідації стихійних сміттєзвалищ; організації централізованого збору побутових відходів, їх сортування та утилізація.

Результати оцінки ймовірного впливу від прийняття документу державного планування на довкілля Михайлівської сільської територіальної громади наведені у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Оцінка ймовірного впливу від прийняття документу державного планування на довкілля

Чи може реалізація ДДП спричинити:	Вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймо-вірно	Ні	
<i>Атмосферне повітря</i>				
Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			+	Зменшення викидів від спалювання за рахунок розвитку системи використання альтернативних джерел енергії, енергозбереження
Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?			+	
Погіршення якості атмосферного повітря?			+	Озеленення та заліснення території громади, збільшення паркових зон сприятиме очищенню атмосферного повітря від викидів автотранспорту, підприємств
Появу джерел неприємних запахів?			+	
Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			+	
<i>Водне середовище</i>				
Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			+	
Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			+	Передбачається реконструкція систем водопостачання, збільшення обсягу централізованого водопостачання та водовідведення
Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			+	
Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких,			+	

як паводки або підтоплення)?				
Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			+	
Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			+	
Забруднення підземних водоносних горизонтів?			+	
<i>Відходи</i>				
Збільшення кількості утворених чи накопичених промислових відходів?			+	Пріоритетним напрямком Стратегії є вирішення проблем у сфері управління відходами, стимулювання роздільного збору ПВ, що сприятиме зменшенню обсягів відходів
Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			+	
Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			+	Ліквідація несанкціонованих звалищ ТПВ, сприятиме зменшенню наявності техногенно забруднених територій у громаді
Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			+	
<i>Земельні ресурси</i>				
Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?			+	Підтримка органічного землеробства сприятиме формуванню сталих агроєкосистем
Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			+	
Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			+	
Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			+	
<i>Біорізноманіття</i>				
Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			+	У Стратегії визначені заходи щодо розвитку екомережі та збереження біорізноманіття
Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			+	У Стратегії визначена необхідність контролю за господарською діяльністю підприємств, які можуть здійснювати негативний вплив на об'єкти ПЗФ (під час будівництва необхідним є проходження процедури ОВД, постмоніторингу)
Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			+	
Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			+	У Стратегії передбачені заходи щодо збереження та підтримки об'єктів історико-культурної спадщини
<i>Населення та інфраструктура</i>				
Вплив на стан забезпечення робочими місцями населення?	+			Передбачається збільшення робочих місць за рахунок соціально-економічного розвитку громади
Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			+	Розвиток транспортної мережі відповідно державних програм, зокрема «Розвиток автомобільних

				доріг України»
Вплив на фінансово-економічне забезпечення району?	+			Позитивний за рахунок розвитку зеленого туризму, різних секторів економіки, у тому числі і екологоорієнтованих (утилізація відходів, використання відновлювальних джерел тощо).
Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+	Опосередкованим результатом реалізації заходів Стратегії є зменшення екологообумовлених захворювань населення громади.
<i>Екологічне управління та моніторинг</i>				
Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			+	
Погіршення екологічного моніторингу?			+	
Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			+	Забезпечення належного рівня готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру
Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			+	
<i>Інше</i>				
Підвищення рівня використання будь-якого виду вторинних ресурсів?	+			Передбачено підтримку системи роздільного збору ПВ
Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			+	

На основі здійсненого аналізу поточного стану довкілля Михайлівської сільської територіальної громади, у тому числі здоров'я населення (атмосферне повітря, водні та земельні ресурси, ґрунти, кліматичні фактори, рівня забруднення довкілля та здоров'я населення) та SWOT-аналізу сукупний вплив від реалізації Стратегії є екологічно допустимим.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Найгострішими екологічними проблемами в Михайлівській СТГ є: низький рівень централізованого водозабезпечення та водовідведення (відсутність водовідведення), недостатній рівень вторинної переробки відходів, забруднення поверхневих водойм, наявність забруднень у децентралізованих джерелах водопостачання, наявність деградованих та малопродуктивних земель тощо. Узагальнена характеристика екологічних проблем на території Михайлівської сільської територіальної громади наведена в таблиці 6.

Таблиця 4.1

Узагальнена характеристика екологічних проблем на території Михайлівської сільської територіальної громади

№	Проблема
1	Недостатній рівень забезпеченості віддалених сільських населених пунктів громади централізованим водопостачанням та водовідведенням. Відсутня система збору поверхневих талих та дощових вод, а також відсутність очистки стічних вод. Все це спричиняє забруднення підземних і поверхневих вод, та як результат створює ризики виникнення екологічно обумовлених захворювань від забруднених джерел водопостачання.
2	Управління промисловими та побутовими відходами. Неповністю відлажена система роздільного збору ПВ. Наявність несанкціонованих звалищ ПВ. Недостатній рівень утилізації вторсировини. Відсутня комплексна система управління відходами у громаді, як і загалом у регіоні.
3	Неефективне використання земельних ресурсів. Надмірне використання хімічних засобів захисту рослин при вирощуванні с/г продукції, відсутність сівозмін тощо призводять до деградації ґрунтів, як і загалом в області. Негативним чинником є збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників.
4	Забруднення поверхневих вод. Через недостатній рівень очистки стічних вод, хімізацію аграрного сектору, спостерігається високий рівень вмісту біогенних речовин у поверхневих водах, інтенсифікується процес евтрофікації водойм.
5	Наслідки воєнних дій на Україні. Недостатній рівень готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного

	характеру.
6	Енергетичні ризики. Низький рівень використання альтернативних джерел енергії, зокрема біоенергетичного потенціалу області.
7	Відсутність приросту чисельності населення, у тому числі за рахунок екологообумовлених захворювань. Низький рівень контролю якості харчових продуктів, питної води.
8	Проблеми природно-заповідного фонду та біорізноманіття, низький рівень лісистості. Скорочення ареалів існування різних видів флори і фауни внаслідок знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин, їх фрагментації та деградації (включаючи забруднення) у глобальній зміні клімату, екологічно незбалансованої експлуатації, поширення чужерідних видів, розповсюдження хвороб та шкідників. Низький рівень зеленого туризму.
9	Забруднення атмосферного повітря ґрунти викидами автотранспорту, промислових підприємств, несанкціонованими звалищами ПВ (у т.ч. парниковими газами).
10	Недостатній рівень лісистості. Необхідність озеленення, збільшення біорізноманіття. Низький рівень зеленого туризму.
11	Низький рівень екологічної культури (екологічних знань) у представників бізнесу та населення. Недостатній рівень екологічної свідомості населення, зокрема у питаннях мінімізації забруднення довкілля, а також можливості отримання прибутку від вторинних та альтернативних джерел енергії. Недостатньо відлажена система екомоніторингу та екоконтролю.
12	Ризики забрудненням підземних водоносних горизонтів.
13	Низький рівень впровадження енергоефективних технологій, замкнених циклів виробництва, установок для утилізації вторсировини

Прийняття даного документу державного планування не впливатиме негативно на екологічну ситуацію Михайлівської сільської територіальної громади та не посилюватиме вже наявні екологічні проблеми даної території, як і Полтавської області загалом, а навпаки, сприятиме їх вирішенню.

Території з природоохоронним статусом.

Об'єкти ПЗФ на території громади: Михайлівська балка (ботанічний заказник місцевого значення, площа 14,1 га, дата створення 14.01.2002 рішенням Полтавської облради); Усть-Лип'янка (ландшафтний заказник місцевого значення, площа 1278,3 га, дата створення 27.10.1994, рішенням Полтавської облради); Руський Орчик (загальнозоологічний заказник загальнодержавного значення, площа 785 га, дата створення 10.12.1994, Указ Президента України № 750/94). На території Михайлівської СТГ розташовані об'єкти Смарагдової мережі UA0000134 – Pryorilskyi. Тому важливим питанням у проєкті Стратегії

було збереження та розширення об'єктів ПЗФ, формування екологічної свідомості населення щодо збереження об'єктів ПЗФ та екомережі, біорізноманіття з метою унеможливлення негативного впливу населення громади на дані об'єкти. Також проєкт Стратегії опосередковано сприятиме збереженню біорізноманіттю внаслідок озеленення території, розвитку зеленого туризму, збільшення паркових зон на території громади, збільшення лісистості тощо.

Пріоритетними заходами проєкту Стратегії є: забезпечення населення якісною питною водою; удосконалення сфери управління відходами та зменшення негативного впливу відходів на довкілля і здоров'я населення; проведення екологічно просвітницьких заходів на території громади; сприяння залученню альтернативних джерел палива, енергоефективності та енергоощадливості; відновлення якості поверхневих водойм, інвентаризація водних та земельних ресурсів; збільшення рівня централізованого водозабезпечення та водовідведення, підвищення рівня екобезпеки даних послуг; сприяння розвитку органічного землеробства, зеленого туризму; удосконалення місцевої екологічної політики, дотримання норм Законів України.

РОЗДІЛ 5. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3- 5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Згідно «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296, наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Вторинні наслідки – вигоди, які полягають у широкому залученні громадськості до прийняття рішень та встановлення прозорих процедур їх прийняття.

Кумулятивні наслідки – нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

Підсумки по визначених ключових наслідках для довкілля та заходам по їх пом'якшенню, визначені експертною групою при проведенні Стратегічної екологічної оцінки проекту Стратегії, приведені в таблиці 5.1

Таблиця 5.1

Підсумки по визначеним ключовим негативним (тимчасовим) наслідкам та заходам по їх пом'якшенню

Сфера охорони довкілля	Питання	Завдання / можливий потенційний вплив	Заходи по скороченню негативного впливу
Стан атмосферного повітря	1. Викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел	Заходи Стратегії (реалізація планової діяльності, що підлягає ОВД), будуть проходити процедуру оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства України.	<p>Проектом Стратегії передбачається:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. зниження викидів від звалищ ПВ за рахунок ліквідації несанкціонованих звалищ, зменшення видалення відходів та залучення коштів на розвиток ринку вторсировини; 2. підвищення енергоефективності громадських будівель, заходи з енергозбереження (відповідно імплементація Директиви ЄС про енергоефективність в Україні); 3. використання альтернативних джерел енергії; 4. заходи з озеленення населених пунктів громади з метою покращення стану атмосферного повітря громади; 5. забезпечення заходів щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки; 7. екологічне виховання населення, підвищення екологічної культури та популяризація відновлювальних джерел енергії опосередковано сприятиме зменшенню викидів забруднюючих речовин від населення.
	2. Викиди забруднюючих речовин від автотранспорту	Проект ДДП передбачає реалізацію основних завдань, спрямованих на зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних і нестаціонарних джерел, поліпшення якості атмосферного повітря, зокрема у рамках: підтримки екологічного бізнесу; підтримки зеленого туризму; озеленення території; зменшення викидів від джерел спалювання за рахунок заходів енергоощадливості та енергоефективності, використання більш екологічних видів палива (зокрема альтернативних джерел).	

Стан поверхневих водних ресурсів	Забруднення поверхневих водних ресурсів. Потенційними джерелами забруднення є:	Проект Стратегії передбачає реалізацію основних завдань, спрямованих на: збільшення обсягу водопостачання та водовідведення на території громади, зменшення обсягів скиду недоочищених стічних вод, а також передбачено капітальний ремонт водопроводів. Без реалізації даних завдань проекту ДДП продовжуватиметься існуюча ситуація щодо надходження: хімічного (нітрати, нітриту, азот амонійний, фосфати, СПАР, ХСК, БСК ₅ , зважені речовини, нафтопродукти) та бактеріального забруднення до поверхневих вод. Основна проблема існуючої ситуації - евтрофікація водоймищ, як наслідок гине біота водоймищ, втрачається здатність до самоочищення; посилюються ризики здоров'ю населення від споживання риби, рекреації (купання) тощо.	У проекті Стратегії враховані завдання щодо збільшення чисельності населення, охопленим централізованим водопостачанням та водовідведенням на території громади, організація системи водовідведення та очистки стічних вод тощо.
	1. скиди каналізаційних стічних вод. Особливу небезпеку створюють скинуті недоочищені / неочищені стоки;		
	2. скиди дощових і талих вод;	3. потрапляння біогенних речовин та забруднюючих речовин внаслідок хімізації аграрного виробництва;	У проекті передбачено необхідність розвитку органічного землеробства та зменшення хімізації аграрного сектору. При збереженні існуючої ситуації в аграрній сфері продовжуватиметься забруднення поверхневих і підземних вод, зокрема біогенними речовинами, продуктами розпаду засобів хімізації захисту рослин.

			екологічної політики.
	4. скинуті недоочищені / неочищені промислові стічні води; надходження забруднень із локальних джерел;	У проєкті Стратегії передбачено необхідність екологізації промисловості, розвитку екобізнесу, зеленого туризму. При збереженні існуючої ситуації може збільшуватися кількість техногенно забруднених земель, що у подальшому веде до забруднення значних територій.	У проєкті ДДП визначені заходи: - ліквідація несанкціонованих звалищ ПВ; - покращення технічного забезпечення сфери управління відходами, з метою розвитку ринку вторсировини; - організація водовідведення та очистка каналізаційних стічних вод; - проведення заходів щодо екологізації свідомості населення та бізнесу.
	5. порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок внаслідок антропогенного впливу;	У проєкті ДДП для розвитку зон рекреації, туризму, передбачено відновлення і підтримання гідрологічного стану поверхневих водойм.	У проєкті Стратегії визначені заходи: - відновлення та підтримка сприятливого гідрологічного режиму та екологічного стану природних об'єктів громади; - екологізації свідомості населення.
	6. можливими загрозами є зміни обсягів води поверхневих водних об'єктів внаслідок продовження тенденції зростання забору води на ведення сільського господарства	У проєкті ДДП не визначені заходи, які можуть привести до зростання забору води на ведення сільського господарства.	
Стан підземних водних ресурсів	Забруднення підземних водних ресурсів. Потенційними джерелами забруднення є: 1. потрапляння забруднюючих речовин із техногенно забруднених територій; 2. опосередковане забруднення: попадання	Проєкт ДДП передбачає реалізацію основних завдань, направлених на зменшення техногенного впливу на підземні води, у тому числі за рахунок: - зменшення площ несанкціонованого видалення відходів (за рахунок збільшення обсягів утилізації ПВ); - зменшення опосередкованого забруднення, зокрема поверхневих водойм;	У проєкті ДДП визначені заходи щодо зменшення антропогенного впливу; відновлення природного стану річок; екологізації свідомості населення.

	<p>забруднюючих речовин із поверхневих водних об'єктів;</p> <p>3. потрапляння забруднень із вигрібних ям (внаслідок наявності децентралізованого водовідведення у сільській місцевості) тощо;</p> <p>4. потрапляння забруднень при здійсненні будівельної / промислової діяльності.</p> <p>5. Падіння рівня ґрунтових вод, що пов'язано із порушеним балансовим використанням поверхневих вод.</p>	<p>- покращення стану водопровідної системи в громаді та забезпечення мешканців громади безпечним водокористуванням.</p> <p>Також у проекті Стратегії не передбачено будівництва нових об'єктів, які можуть спричинити забруднення підземних вод.</p>	
Земельні ресурси	<p>Втрата родючості ґрунтів, деградація та забруднення ґрунтів. Вплив на структуру ґрунтів та ландшафт. Ерозійні процеси.</p>	<p>Проектом ДДП передбачається розвиток органічного землеробства (з урахуванням Програми розвитку та підтримки аграрного комплексу Полтавщини за пріоритетними напрямками на період до 2027 року) та зеленого туризму (з урахуванням Програми розвитку туризму і курортів у Полтавській області на 2021–2025 роки). Визначено необхідність ліквідації несанкціонованих звалищ відходів.</p>	
Відходи	<p>Локальний вплив на ґрунти, поверхневі та підземні води у місцях несанкціонованого видалення відходів, створення екологічних ризиків здоров'ю населення, що проживає поряд, загрози екологічній та продовольчій безпеці та сталому функціонуванню агроєкосистем прилеглих</p>	<p>До пріоритетних цілей проекту Стратегії віднесено впровадження сучасних підходів та технологій в сфері управління побутовими відходами; зменшення негативного впливу побутових відходів на довкілля і здоров'я населення, залучення інвестицій у сферу управління відходами; запровадження стандартів ЄС щодо впровадження роздільного збору ПВ та сприяння у впровадженні</p>	<p>До основних завдань проекту Стратегії включено:</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення ефективної системи управління відходами, що відповідає сучасним потребам екологічної безпеки; - ліквідація несанкціонованих звалищ; - впровадження роздільного збору ПВ та розвиток ринку вторсировини; - покращення технічного забезпечення сфери управління ПВ.

	територій.	екологічної культури громадянського суспільства.	
Біорізноманіття. Об'єкти ПЗФ, екомережі.	Вплив на флору та фауну, об'єкти ПЗФ, Смарагдову мережу	Вплив на ареали проживання рідкісних тварин, місця зростання рідкісних рослин при реалізації заходів Стратегії відсутній. Проєкт ДДП передбачає розвиток екомережі та збереження біорізноманіття, зокрема максимально зберегти існуючу флору і фауну громади. Передбачається збереження природоохоронних зон, збільшення озеленення та заліснення території громади, підвищення рівня екологічної свідомості населення.	У проєкті ДДП визначені заходи: розвиток екомережі та збереження біорізноманіття; озеленення населених пунктів громади; збереження природоохоронних зон; підвищення рівня екологічної культури з залученням якомога більшої кількості жителів громади до різних екологічних акцій та заходів до збереження заповідних територій; розширення рекреаційних зон, екостежок та зеленого туризму.
Здоров'я людей	Вплив на здоров'я людей	У проєкті ДДП визначені заходи: відновлення, охорона та раціональне використання джерел водопостачання; організація системи водовідведення та очистки стічних вод; ліквідація несанкціонованих звалищ ПВ; заходи із розвитку екомережі та збереження біорізноманіття; озеленення населених пунктів громади та відтворення лісів; розвиток органічного землеробства як основи продовольчої безпеки громади; розвиток зеленого туризму з метою ведення здорового способу життя населення громади; проведення екологічних конкурсів, акцій та інших заходів для підвищення екологічної свідомості населення громади тощо. Всі ці заходи позитивно впливають як на стан навколишнього природного середовища громади, так і на здоров'я людей.	відновлення, охорона та раціональне використання джерел водопостачання; організація системи водовідведення та очистки стічних вод; ліквідація несанкціонованих звалищ ПВ; заходи із розвитку екомережі та збереження біорізноманіття; озеленення населених пунктів громади та відтворення лісів; розвиток органічного землеробства як основи продовольчої безпеки громади; розвиток зеленого туризму з метою ведення здорового способу життя населення громади; проведення екологічних конкурсів, акцій та інших заходів для підвищення екологічної свідомості населення громади тощо. Всі ці заходи позитивно впливають як на стан навколишнього природного середовища громади, так і на здоров'я людей.

ВИСНОВКИ

Концепцією формування Стратегії є імплементація екологічних імперативів у соціально-економічний Михайлівської сільської територіальної громади, що відповідає Основним засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року. Мета розробки Стратегії громади – вироблення та втілення єдиної політики розвитку громади до 2027 року в контексті єдиної політики розвитку Полтавської області та України. Даний шлях вимагатиме реалізації пріоритетів у економічній та соціальній сферах із запровадженням чіткої взаємодії територіальної влади, бізнесу та активної громадськості. Виходячи з цього, основними стратегічними цілями проєкту ДДП є: розвиток економічної привабливості громади; якісне життя мешканців - приваблива громада; культурна, туристична та цифрова привабливість громади. Стратегія є основою для розробки короткотермінових та середньострокових програм економічного і соціального розвитку Михайлівської сільської територіальної громади.

Серед головних пропозицій Стратегії стосовно поліпшення стану навколишнього природного середовища можна виділити:

- створити ефективну систему управління відходами, що відповідає сучасним потребам екологічної безпеки;
- збільшити рівень централізованого водозабезпечення та водовідведення, організація системи водовідведення та очистки стічних вод, забезпечити населення якісною питною водою;
- сприяти залученню альтернативних джерел палива, енергоефективності та енергоощадливості;
- проведення екологічно просвітницьких заходів на території громади;
- реалізувати заходи щодо розширення зон рекреації, збільшення заліснення території, розвиток екотуризму;
- поліпшення санітарного стану водойм громади, благоустрій території;

- забезпечення належного рівня готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

Таким чином, виконання заходів проєкту Стратегії, буде спрямовано на покращення екологічної, продовольчої безпеки громади, зменшення екологічних ризиків здоров'ю населення та передбачає реалізацію заходів, спрямованих на встановлення, покращення енергопостачання та розвиток альтернативної енергетики, удосконалення системи поводження з відходами, раціональне використання водних ресурсів, зменшення забруднення навколишнього середовища та буде мати позитивний вплив на стан довкілля. Заходи Стратегії пов'язані між собою балансом економічної, соціальної та екологічної складових, але з пріоритетом - першочергового забезпечення сталого розвитку, зниження ризиків здоров'ю населення громади.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від виконання заходів Стратегії вказує на те, що реалізація проєкту ДДП позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, рекреаційні зони. Це означає, що Стратегія спрямована на екологічно збалансований та інноваційний сценарій розвитку і не потребує розгляду альтернатив. Визначено, що сценарій без прийняття Стратегії (альтернатива 3) створює загрози населенню громади (умовно прийнятний ризик) внаслідок можливості виникнення екологообумовлених захворювань населення. Також сценарій Затвердження запропонованого проєкту Стратегії без змін (при врахуванні думки громадськості) в цілому (альтернатива 1) не відповідає засадам Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Альтернативний сценарій 2 – затвердження проєкту Стратегії з урахуванням змін, які будуть запропоновані за результатами проведення СЕО (громадськості, органів влади тощо) є найбільш оптимальним варіантом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку". -Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
2. Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296. -Режим доступу:
3. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. – Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
4. Стратегія розвитку Полтавської області на 2021-2027 роки та План заходів на 2021-2023 роки з її реалізації. –Режим доступу: <https://oblrada.kr.ua/decission/2565/pro-strategiyu-rozvitku-kirovogradskoi-oblasti-na-2021-2027-roki-17-03-2020>
5. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Полтавській області у 2023 році. <https://drive.google.com/file/d/1neoSSXhOaPtQ6lQ4uCX6vVoViptT59l3/view>
6. Екологічний паспорт Полтавської за 2023 рік. Режим доступу – <https://drive.google.com/file/d/1KLipM65lOHcBVzrzxGSCqyK8zMzmzu46/view>
7. Регіональна схема формування екологічної мережі Полтавської області (погоджена розпорядженням Полтавської обласної державної адміністрації від 14.02.2022 № 58 та затверджена рішенням пленарного засідання чотирнадцятої позачергової сесії восьмого скликання Полтавської обласної ради від 26 липня 2022 р. № 457).
8. Марушевський Г.Б. Стратегічна екологічна оцінка: методичний посіб. / Г.Б. Марушевський. К: Проект РЕОП, 2015. -95 с.
9. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. -[Електронний ресурс] -Режим доступу:[y:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text)

10. Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування» Режим доступу <https://mepr.gov.ua/news/34766.html>».
11. О.Г. Васенко, О.В. Рибалова, С.Р. Артем'єв Інтегральні та комплексні оцінки стану навколишнього природного середовища: монографія. – Х: НУГЗУ, 2015. – 419 с.
12. Полупан М.І., Величко В.А. Номунклатура та діагностика еколого-генетичного статусу ґрунтів України для їхнього великомасштабного дослідження. - К.: Аграр. наука, 2014. - 496 с.
13. Серєда М. С. Діагностика ризиків та загроз впливу техногенно порушених земель під звалищами твердих побутових відходів на сільськогосподарські угіддя. Вісник ПДАА. 2021. № 3. С. 91–100.
14. Писаренко П.В., Самойлік М.С., Цьова Ю.А., Серєда М.С. Теоретико-методологічні засади управління сферою поводження з твердими відходами на регіональному рівні, ПДАУ, 2021. - 524 с.
15. Регіональна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022-2027 роки (програма «Довкілля-2022»).
16. Місцевий план управління відходами Михайлівської сільської територіальної громади до 2033 року (проект), 2024 – 232 с.
17. ДСТУ-НБВ.1.1-27/2010 "Будівельна кліматологія"
18. ДБН А.2.2-1-2003 Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Зі зміною № 1.
19. Схема санітарного очищення населених пунктів Михайлівської сільської територіальної громади. 2023 р. – 287 с.
32. Національна доповідь про якість питної води та стан водопостачання та водовідведення в Україні у 2022 році рік, щорічник. Київ, 2023 – 397 с.

33. Полупан М.І., Величко В.А. Номунклатура та діагностика еколого-генетичного статусу ґрунтів України для їхнього великомасштабного дослідження. К.: Аграр. наука, 2014. 496 с.
34. Оцінка ризику для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря : затв. наказом Міністерства охорони здоров'я від 13.04.07 № 184. Вид. офіц. Київ : Міністерство охорони здоров'я, 2007. 54 с.
35. Бондарчук В.Г. Геоморфологія України. К.: АН УРСР, 1949. 832 с.
36. Про охорону земель : від 19.06.2003 р. №962-IV. Відомості Верховної Ради України, 2003. №39. С. 349-364.
37. Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання : Закон України від 14.01.1998 р. № 15/98-ВР. Відомості Верховної Ради України, 1998. №22. С. 115-140.
38. Про Червону книгу України : Закон України від 07.02.2002 р. № 3055-III. Відомості Верховної Ради України, 2002. №30. С. 201-250.
39. Про охорону культурної спадщини : Закон України від 08.06.2000 р. № 1805-III. Відомості Верховної Ради України, 2000. № 39. с. 333-370.
40. Про охорону археологічної спадщини : Закон України від 18.03.2004 р. № 1626-IV. Відомості Верховної Ради України, 2004. № 26. с. 361-387.
41. Про питну воду, питне водопостачання : Закон України від 10.01.2002 р. № 2918-III. Відомості Верховної Ради України, 2002. № 16. с. 112-128.
42. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. Відомості Верховної Ради України, 2019. №15. с. 218-230.
43. Про екологічну мережу України : Закон України від 24.06.2004 р. № 1864-IV. Відомості Верховної Ради України, 2004. № 45. с. 502-547.